

NN Bijeenkomst “Duurzame Donderdag” 27 oktober 2022 Vervolgstappen op Conferentie “De Nieuwe Boer is”

Introductie Tamme van der Wal:

- Uitleg over het Nieuwe Netwerk: expertise uitwisselen, kennis maken, toewerken naar handelingsperspectief op dwarsdoorsnijdende thema's
- Het Nieuwe Netwerk faciliteert ook enkele bestaande netwerken van professionals in landbouw, voedsel en omgeving gerelateerde netwerken
- Doel van vandaag: hoe gaan we verder met de inzichten van de conferentie van 9 september? Zie <https://www.boereninederland.nu/presentaties/>

Voorzitter Jelleke de Nooy – van Tol geeft een terugblik op de conferentie van 9 september jl.:

- Het was een geslaagde dag, we kregen goede feedback, zoals fijn dat jullie er zijn, zo'n dwarsdoorsnijdende bijeenkomst is nodig.
- Bij de workshops waren er steeds 3 inleiders die samen het verhaal deden. De voorloperboer, een betrokkene (burger, waterschap, onderzoeker) en iemand van de provincie. Dat gaf goed inzicht in de problematiek en de mogelijke oplossingen. In vervolgconferenties willen we die aanpak herhalen
- Er waren steeds 20-25 deelnemers aan de workshops en dat gaf een levendig gesprek door de zeer deskundige en betrokken inbreng van de deelnemers
- In meerder workshops kwam naar voren dat de boeren die technologisch en/of sociologisch vernieuwend bezig zijn vaak problemen ondervinden met vergunningen, veelal van de gemeente. Die vergunningen en regelgeving zijn nog afgestemd op de gevestigde grootschalige en intensieve landbouw en hebben dus daarbij behorende maatregelen ter bescherming van bodem, water en milieu, terwijl die milieu-effecten er bij de vernieuwende aanpakken niet meer zijn.
- Wij als bestuur willen vergelijkbare conferenties, op de nu belangrijke thema's, in verschillende provincies.

Steven Luiting; hide&b.:

- Alternatief, kleinschalige natuurrecreatie; zelfde soorten problemen; weinig pro-actief – bij regelgeving wordt er verschuild achter andere partijen; flexibiliteit is nodig; De conferentie heeft me op nieuwe ideeën gebracht; het gaat om transitie bevorderen en alternatief verdienmodel.

Jose Gerven: Agrofood Innovaties bij Provincie Gelderland:

- Is NN een platform waar je kennis kunt delen? JA!
- Best practise RVO: true pricing.

IJsbrand Snoeij: VALA / Markemodel

- Ons initiatief is interessant voor de rest van Nederland, juist ook omdat het een door boeren gestarte gebiedsaanpak is. Zie

www.boerenin nederland.nu: met link naar video (4 min.) over Markemodel / VALA

- Inzicht n.a.v. de conferentie: Staghouwer bood te weinig perspectief. Als je alle vernieuwende boerenprojecten en studies op een rijtje zet, dan is er verschrikkelijk veel perspectief. Dat wordt nog niet erkend, voordat je het weet hebben we het weer over de dingen die *niet* kunnen: emotie.
- Er wordt te weinig geluisterd, de provincie is aan zet: het gebied heeft dit zelf opgepakt, VKA, er wordt alleen niet voor betaald. Markemodel: voor elke euro procesgeld (half miljoen) gaat een half miljoen naar het bedrijf. Plannen maken; op diverse thema's land water-lucht (biodiv., kpi's, CO2, N) keuzes maken; worden daarvoor beloond. De besturing veranderen we!
- Sturing+ beloningen model en stimuleert de dialoog. Publiek private partijen, Rabo, FC, provincie, waterschap stellen normen vast; boeren reageren daarop en vertalen dat in plannen. Super gaaf proces.
- Niet tevoren beknibben (ja ik kan aan deze norm voldoen, mits) Er ontstaat juist veel begrip omdat je elkaar leert begrijpen.
- De tweede ring: natuurorganisaties, kennisinstellingen, er lopen projecten (transitiedenken, governance structuur, dialoog)

Evert van den Akker: TNO digitaliseringskant

- Digitaliseringstrajecten
- 1. real time meten van stikstofverbindingen in de lucht
- 2. one planet (WUR en IMEC) digitaal meetnet; blauwdruk; nu valideren, proefomgeving De Marke in de Achterhoek; meetpalen buiten. 2^e pilot in Gld, industrie / vervoersintensieve omgeving; pilot in en rondom natura 2000 in Liefstinks Broek.
- Van positiemeting (RIVM) naar emissiemeting
- Worden de boeren hier nou blij van? Bedoeling is dat provincie het financiert; meer inzage in hun stikstofproductie.
- Data is eigendom van degene die de data produceert; toestemming nodig van de eigenaar.

Noud Janssen:

- We kunnen veel meer meten en weergeven; echt behoefte aan Minas 2.0
- Agrarische ondernemer kan niks met depositie, want dan weet je niet wie het veroorzaakt heeft.

Fransjan de Waard: De Nieuwe Boer is energieproducent

- We gaan naar regeneratieve landbouw
- Opdracht min. EZK voor Topsector Energie; hoe kan het natuurlijke bodem-watersysteem beter in beeld komen en behoed worden voor schade? Misschien kan het natuurlijk systeem de energietransitie helpen; abstract; wel concreter; geothermie; biobased bouwen
- Actualiteit: vervolgoopdracht: alle crises integraal gaan besturen; in gebieden; (IJsseldal coöperatie), nu in Salland.
- Vastleggen van organische stof levert plussen op: 170,0000 liter H2O en biodiversiteit

- Grootschalige zonneparken; maatschappelijke zorg, wat betekent dat voor bodem, water, landschap; consortium zon-in-landschap; par jaar onderzoek wat is het effect op bodem water biodiversiteit; gemeentes kunnen voorwaarden stellen.
- 1 ha optimaal beboeren, dan kun je veel meer vastleggen, factor 10
- Nieuwere technieken in die zonnepanelen= agrisolar: in de fruitteelt; fijne groenten teelt zonnepanelen t.b.v. schaduw voor schapen
- Arjen Schamhart als particulier: verticale panelen met daartussen door melkvee.
- Voordelen voor gewassen die nu teveel in de zon staan; combinatie is interessant.
- Allergie voor technologie als we technologie in plaats zetten van natuurlijke processen. Maar waar ze elkaar verder helpen, dan is het interessant de mogelijkheden te onderzoeken.
- Gebiedsgericht denken; de boer doet mee, kleine voordelen, wordt pas echt interessant als die toegevoegde waarde het gebied niet verlaat.
- Je kunt energie niet produceren (net als fosfaat) je kunt het genereren/omvormen;
- Ontwikkelingsspoor kleine windmolens
- Door landbouw geproduceerde vezels voor constructiematerialen
- Interessant voor de tuinbouw die nu met energieprijzen te maken heeft
- Multifunctioneel biedt meer mogelijkheden, veerkracht in het systeem; ondernemerschap, verbinding met je omgeving
- November werkbezoek in Salland -land van waarde- pilot hoe verdienmodel te stapelen is door ecosysteemdiensten te laten vergoeden.

Richard Kampsteeg; biogas vergisting

- Combinatie natuurontwikkeling – energiewinning: we oogsten energie.
- Zonnepanelen gebiedsgericht, event. samenwerking om geld in regio houden! Korte ketens, ook in energie
- True pricing biologische landbouw in Friesland.

Biologisch

- Marcel Vijn; Europese studie; actieplan voor biol. landbouw
- Gelderland pilot om biol. melk betere positie te geven; vervolgoopdracht voor draagvlak; landelijke ontwikkelingen, de keten partners willen nog niet aanhaken
- IJsbrand; dit moet je met elkaar oplossen, consument, ketenpartners, overheid, onderzoek, boeren; ketenpartijen moeten dat samen oppakken; dat actieplan is heel belangrijk; gezamenlijke visie en aanpak; hopelijk leidend tot grotere consumptie en groter areaal;
- Je moet het voor boeren aantrekkelijk maken; in andere landen lukt het beter dan bij ons (Frankrijk, Oostenrijk, Zweden) ; schrijvend hoe wij oderaan bungelen. nu moeten we bijsturen en dat lukt niet.

Jeanne van Poppel: Oral History Gelderland

- Verhalen van voeger: good practice is verhalen vertellen, landelijk knooppunt; democratie in de geschiedenis, getuigenverhalen, verbinding tussen mensen, geeft verrassende ideeën
- Duurzaam textiel (hennep, vlas, wol, olifanten gras), biobased beton

Riek van der Harst:

- Podcast RABO; kansen en problemen; kleding en materialen; stichting die op zoek is naar boeren die er iets mee willen; het bij elkaar brengen van die partijen is nuttig.

Interessante bijeenkomsten:

- 17 nov.: Themadag Netwerk Vitale Landbouw en Voedsel, de stand van de kringlooplandbouw (m.n. veehouderij en melkvee), in Lunteren.
<https://www.nvlv.nl>
- 18 nov.: NLW-bijeenkomst “vervolg Klimaatconferentie” op 18 november in Wageningen

Enkele links die gedeeld zijn:

<https://www.rabobank.nl/kennis/c011173637-food-agri-nederland-podcast>
<https://www.acm.nl/system/files/documents/deelonderzoek-denemarken.pdf>
<https://de-vala.nl/pilot-glb-het-markemodel/>
<https://vruchtbarekringloopachterhoek.nl/>